

fokus

društvo za sonaraven razvoj

Cesta na Roglo 17c, 3214 Zreče
tel: 041 291091 ali 040 722149
info@focus-ngo.org
www.focus-ngo.org

mag. Nives Nared
Ministrstvo za okolje in prostor
Dunajska 48, 1000 Ljubljana

Ljubljana, 9. November 2006

Zadeva: **Pripombe na predlog 2. državnega načrta razdelitve emisijskih kuponov**

Spoštovani!

Po pregledu predloga 2. državnega načrta razdelitve emisijskih kuponov (NAP II) ugotavljamo, da gre sicer za dobro pripravljen dokument, vendar pa opažamo še vedno nekaj ključnih pomanjkljivosti:

Povečanje celotne količine kuponov glede na strokovna izhodišča je neutemeljeno.

Na predstavitvi priprave NAP II, ki je potekala 3.7.2006 na GZS je bilo na osnovi strokovnih izhodišč utemeljeno, da je potrebna količina kuponov za obdobje 2008-2012 40.847.990 t CO₂ oz. 8.074.598 t CO₂ + 95.000 t CO₂ rezerve povprečno na leto. Slaba dva meseca kasneje je ta številka na ravni 41.494.687 t CO₂ oz. 8.298.937 t CO₂ + 132.894 t CO₂ rezerve povprečno na leto. Gre za 1.5 % povečanje celotne količine, ki ni utemeljeno z nobenim pojasnilom. 1.5 % sicer zveni malo, vendar je, glede na zaveze o zmanjšanju emisij Slovenije, relativno veliko. V absolutnem smislu gre za povečanje količine za 646.697 t CO₂.

Zato vas pozivamo, da pojasnite, zakaj tolikšen dvig celotne količine oz. odstopanje od strokovnih osnov, ter da javno objavite strokovne podlage na osnovi katerih se je oblikovala celotna količina kuponov za delitev. Prav tako pozivamo, da se javno objavi in obravnava predlog prenovljene verzije Operativnega programa za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov (OP TGP). NAP II se nareč zelo pogosto sklicuje na OP TGP, ki pa ni javno dostopen. Zaradi tega je težko ugotoviti, ali je zmanjšanje emisij v trgovalnem sektorju v skladu s celotno sliko.

Razen tega se je izkazalo, da so razdeljeni kuponi v 2005 za 4.7 % presegali potrebno količino. Približno toliko znaša zmanjšanje v NAP II glede na NAP I. Zato je vprašljivo, ali bo predlagana količina za razdelitev res veliko pripomogla k potrebnemu zmanjšanju emisij.

Rezerve za nove vstope naj se prodajo na dražbi.

Ker noben upravljalec naprave, ki na novo vstopa v trgovanje z emisijami ne sme pričakovati, da bo deloval v okolju, kjer so emisije TGP neomejene, vas pozivamo, da se rezerve za nove vstope prodajo na dražbi. Čeprav to novim vstopom onemogoča enakopravno pozicijo napram že obstoječim napravam, je najboljši pristop, saj ustvarja največjo spodbudo za upoštevanje CO₂ emisij v fazi načrtovanja nove investicije. Res je sicer, da bi bilo potrebno novim vstopom, za katere je moč domnevati, da so emisijsko manj potratni, omogočiti enostaven vstop na trg s pomočjo rezerve, toda žal se je oblikovanje rezerv izkazalo zgolj za mehanizem za prekomerno razdeljevanje kuponov. Zato zagovarjamo stališče, da morajo novi vstopi kupone kupiti iz rezerve za nove vstope. Pozivamo vas, da v NAP II vnesete pravilo, ki pravi, da se rezerve za nove vstope prodajo na dražbi upravljalcem naprav, ki na novo vstopajo na trg.

Orodje avkcioniranja kuponov je potrebno izkoristiti do največje mere.

Medtem, ko imajo vsi kuponi monetarno vrednost, bodo samo tisti, ki so potrebni poleg brezplačne razdelitve, za napravo predstavljali strošek. To bistveno zmanjša spodbudo za zmanjševanje emisij. Zato vas pozivamo, da se v največji možni meri, ki jo dovoljuje smernica, v NAP II izkoristi možnost avkcije.

Avkcija je najboljša rešitev tudi zato, ker študije kažejo, da podjetja, ki sodelujejo v ETS, breme trgovanja prenašajo na kupce. Na kupce ne prenesejo le bremena tistih kuponov, ki so jih morali dokupiti, temveč se obnašajo, kot da so morali vse kupone plačati. To poveča možnosti za povečanje dobička, za podnebje pa ima napačen signal. Avkcija takšen prenos stroškov na kupca upraviči, poleg tega pa da signal, da je uničevanje podnebja potrebno plačati.

Preprečiti je treba izogibanje CO2 taksi.

NAP I je ponudil možnost, da se v trgovanje vključijo tudi naprave, katerih vhodna toplotna moč je med 15 in 20 MW, pri tem pa ni bilo primerno pojasnjeno, kakšne so konkretne pridobitve zaradi dodatno vključenih naprav. NAP II je prostovoljnim vstopom ponudil možnost, da shemo zapustijo. Podjetja, ki so se odločila za vstop v trgovanje so se izognila plačevanju CO2 takse, ni pa mogoče dokazati, da so skozi trgovanje res zmanjšala svoje izpuste. Zato vas pozivamo, da v NAP II onemogočite poljuben vstop in izstop iz trgovanja.

Pozivamo vas tudi, da NAP II vsaj pojasni, kakšne so okoljske pridobitve prostovoljnega vključevanja v trgovanje in jih tudi dokaže.

Prožni mehanizmi so lahko le dopolnilo domačemu zmanjševanju emisij.

Po kjotskem protokolu je uporaba prožnih mehanizmov lahko zgolj dopolnilo domačim naporom za zmanjšanje emisij TGP. Ker iz predloženega načina rabe mehanizmov JI in CDM ne izhaja, da bi bil odstotek dovoljenj rabe kreditov iz prožnih mehanizmov dokončno opredeljen, je mogoče, da pri uporabi teh mehanizmov pride do prekoračitve načela dopolnilnosti.

V predloženi formuli se procesne emisije kvantificirajo na osnovi projekcij in napovedi. Da so projekcije prevelike smo slišali že na predstavitvi procesa NAP II 3.7.2006, kar pomeni, da je na osnovi predložene formule mogoče, da podjetja uporabijo veliko kreditov iz JI in CDM. Ker se na takšni osnovi težko vnaprej določi ali bosta JI in CDM ostala le dopolnilni ukrep, vas pozivamo, da se tudi pri procesnih emisijah opredeli določen odstotek kot zgornja meja.

V vsakem primeru vas pozivamo, da se odstotek dovoljene rabe JI in CDM zniža, saj je 17.8 % visoka številka za nekaj, kar je le dodaten ukrep. Slovenija bo, dolgoročno gledano, svoje emisije morala zmanjšati drastično in razvajanje z dovoljevanjem uporabe prožnih mehanizmov na dolgi rok nima smisla. Zato predlagamo, da je raba JI in CDM obdrži na najvišji ravni do 5 %, saj bo to bistveno boljše sporočilo za podjetja, da moramo emisije zmanjšati predvsem doma.

Nadalje vas pozivamo, da je raba prožnih mehanizmov strogo nadzoruje. Okoljska prijaznost in trajnostnost projektov iz prožnih mehanizmov je pogosto zelo vprašljiva. Veliki jezovi za hidroelektrarne imajo grozovite učinke na lokalno okolje in družbo, sajenje hitro rastočih gozdov nima trajnostne komponente, prav tako ne proizvodnja elektrike iz biomase, ki ni lokalno dostopna. Da bi spodbudili predlagalce projektov k bolj trajnostnemu oblikovanju projektov, so številne okoljske organizacije podprle oblikovanje t. i. Zlatega standarda za projekte CDM. Zato pozivamo, da zagotovite, da bodo vsi CDM krediti oz. CER, ki vstopajo v sistem EU ETS skozi Slovenijo certificirani po Zlatem standardu. Podobni kriteriji naj veljajo za projekte skupnega izvajanja.

Pogled v prihodnost daje gotovost.

Po hitrih ugotovitvah študije o ETS, ki jo je naročila Komisija, je mogoče sklepati, da je dolgoročnost načrtovanja zelo cenjena s strani tako podjetij, ki trgujejo, kot tudi s strani ostalih deležnikov. Čeprav direktiva tega ne predpisuje izrecno, vas pozivamo, da NAP II vsaj okvirno predstavi smernice za prihodnja obdobja. To je predvsem pripravno za upravjalce, saj se lahko tako že danes začno pripravljati na potrebne investicije za prihodnost ter v načrtovanje svojega poslovanja lahko vključijo pričakovanja glede dolgoročnejših trendov.

Javnost niso le upravjalci naprav.

V prvem procesu priprave NAP sta bila sodelovanje javnosti v procesu in preglednost procesa izjemno vprašljiva. Čeprav je bilo javnosti omogočeno komentiranje, je bilo to močno omejeno pod vplivom privilegiranega položaja, ki so ga v procesu uživali upravjalci naprav. Podobna zgodba se odvija oz. se je že odvila tudi v drugo.

Predpisi o vključevanju javnosti in transparentnosti procesa so jasni. 128. člen ZVO-1 je bil prekršen, saj je bil prvi osnutek NAP II dan v obravnavo več kot 5 mesecev po izteku roka iz tega člena. Dokumenti, ki so nujno potrebni za obravnavo NAP II niso javno dostopni (npr. nova verzija OP TGP), prav tako številne druge informacije. NAP II navaja, da je od marca do junija 2006 MOP organiziral več srečanj z upravljavci naprav in drugimi zainteresiranimi osebami, na katerih je predstavil pripravo državnega načrta. Na teh srečanjih je bilo povedano, da se z določenimi upravljalci naprav MOP sestaja bilateralno – če naj bi bil to del javne obravnave, potem naj se zapisniki teh sestankov javno objavijo. Razen tega smernice o sodelovanju javnosti ne govorijo zgolj o predstavitvi procesa priprave NAP, temveč govorijo o aktivnem vključevanju javnosti, ki je bilo v primeru Slovenije omogočeno šele od 7.9. Aktivno vključevanje v našem primeru obsega poslušanje predstavitev, nato pa možnost za komentiranje že skoraj dokončno oblikovanega dokumenta. Gre za posmeh načelom sodelovanja javnosti in žal nam je, da se je takšen posmeh tudi po izkušnjah iz procesa NAP I lahko ponovil pri NAP II. Pozivamo vas, da se v NAP II jasno izpostavi, da je bil proces vključevanja javnosti nezadovoljiv in netransparenten.

V kolikor imate podrobnejša vprašanja, nas lahko kontaktirate. Upamo, da bomo naši pozivi obravnavani enakopravno pozivom upravjalcev po povečanju količin kuponov za razdelitev!

Lidija Živčič
v imenu Fokus društva za sonaraven razvoj

kontakt: lidija@focus.si, tel: 041 291091